

۲۴ ۹۸۰۰۱

تاریخ عقاید اقتصادی

از آدام اسمیت تا پل کروگمن

نویسندگان: پاتایوتیس جی مایکلیدس و

تنودولوس الفتریوس پاپاداکیس

www.ketab.ir

ترجمه: دکتر رضا نجفی

پژوهشگر و تحلیلگر اقتصادی

سر شناسه

پانایوتیس، پانایوتیس؛ Panayotis G. Michaelides

عنوان و پدیدآور

تاریخ عقاید اقتصادی از آدام اسمیت تا پل کروگمن/نویسندگان: پانایوتیس جی
مایکلیدس و تئودولوس الفتریوس پاپاداکیس/ترجمه: رضا نجفی

مشخصات نشر

تهران: نشر نور علم، ۱۴۰۳.

مشخصات ظاهری

۲۱۲ ص

شابک

۹۷۸-۶۰۰-۱۶۹-۶۲۸-۲

یادداشت عنوان اصلی

History of Economic Ideas From Adam Smith to Paul
Krugman

موضوع

مکتب‌های اقتصادی

Schools of economics

اقتصاد -- تاریخ

Economics -- History

شناسه افزوده

الفتریوس پاپاداکیس، تئودولوس، نویسنده.

شناسه افزوده

نجفی، رضا، ۱۳۵۶. مترجم.

شناسه افزوده

مصطفوی، سیدمحمدحسن، ۱۳۳۵، ویراستار.

رده بندی کنگره

HB ۷۵/۰۱

رده‌بندی دیویی

۳۳۰/۰۹

نشر نور علم: تهران - انقلاب - خ ۱۲ فروردین - پلاک ۲۹۰ - تلفن: ۶۶۴۰۵۸۸۰ و ۶۶۹۵۷۰۲۱

پخش: قلم سینا - انقلاب - ۱۲ فروردین - ساختمان ۲۸۶ تلفن ۶۶۹۵۷۰۲۱ و ۶۶۹۵۷۱۲۰

وب سایت <https://www.modiranketab.ir> پیج اینستاگرام @modiranketab

تاریخ عقاید اقتصادی از آدام اسمیت تا پل کروگمن

نویسندگان: پانایوتیس جی مایکلیدس و تئودولوس الفتریوس پاپاداکیس

ترجمه: دکتر رضا نجفی

ویراستار: سیدمحمدحسن مصطفوی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۹-۶۲۸-۲

چاپ و صحافی: سورنا

ناشر: نور علم

شمارگان: ۱۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۳

قیمت: ۱۹۵۰۰۰ تومان

در صورت عدم دسترسی به کتاب‌ها، از طریق تماس با شماره
۰۹۱۲۳۳۳۴۲۲۹ کتاب‌ها به تمام نقاط ایران ارسال می‌شود.

مقدمه مترجم

در عصر حاضر، که جهان با چالش‌های اقتصادی پیچیده‌ای مانند نابرابری فزاینده، تغییرات آب و هوایی و بی‌ثباتی سیاسی روبرو است، اهمیت مطالعه تاریخ عقاید اقتصادی دوچندان می‌شود.

آگاهی از اندیشه‌های اقتصادی گذشته به ما کمک می‌کند تا: ریشه‌های مشکلات کنونی را درک کنیم، راه‌حل‌های جدیدی برای چالش‌های فعلی پیدا کنیم، سیاست‌های اقتصادی بهتری تدوین کنیم، از اشتباهات گذشته درس بگیریم، درک عمیق‌تر از اقتصاد جهانی پیدا کنیم و شهروندان آگاه‌تر و مسئول‌تر باشیم.

کتابی که پیش روی‌دارید، کتابی است با عنوان تاریخ عقاید اقتصادی، از آدام اسمیت تا پل کروگمن، به قلم پانایوتیس جی مایکلیدس و تئودولوس الفتریوس پاپاداکیس که در سال ۲۰۲۱ به رشته تحریر در آمده است. در این کتاب، نویسندگان ضمن تشریح نکته نظرات اندیشمندان اقتصادی، اولین کتابی است که به زندگینامه و عقاید اقتصادی سیزده دانشمند اقتصادی می‌پردازد که نقشی مهم در رشد و توسعه اقتصادی داشته‌اند. این کتاب، از عقاید آدام اسمیت شروع و به عقاید پل کروگمن ختم می‌شود. این اقتصاددانان مهم که اکثر آنها برنده جایزه نوبل اقتصادی هم بوده‌اند، عبارتند از: آدام اسمیت، دیوید ریکاردو، کارل مارکس، لئون والراس، جان مینارد کینز، جوزف شومپتر، فردریک هایک، میلتون فریدمن، رابرت سولو، جان نش، آمارتیا سن، جوزف استیگلیتز و پل کروگمن.

امید است که این کتاب بتواند برای علاقه‌مندان به اقتصاد و تاریخ، مفید و مؤثر واقع شود. در خاتمه نیز ذکر این نکته ضروری است که ترجمه این کتاب، خالی از عیب و نقص نبوده و در صورت داشتن پیشنهاد و انتقادات، آن را به ایمیل goyjalu@gmail.com ارسال نموده تا در چاپ‌های بعدی کتاب، اصلاح گردد.

پیشگفتار	-----
مقدمه	-----
قدردانی‌ها	-----

آدام اسمیت (۱۷۹۰-۱۷۲۳)

۱- مقدمه	-----	۱۸
۲- افراد و بازارها	-----	۱۹
۳- تئوری نیروی کار و تخصیص منابع	-----	۲۴
۴- نقش دولت	-----	۲۶
۵- سود، کار مولد و مالیات	-----	۲۹
۶- میراث نظری اسمیت	-----	۳۱

دیوید ریکاردو (۱۸۲۳-۱۷۷۲)

۱- مقدمه	-----	۳۶
۲- نظریه ارزش کار	-----	۳۷
۳- سرمایه داران، مالکان و سود	-----	۴۰
۴- تجارت بین المللی و فناوری	-----	۴۱
۵- میراث نظری ریکاردو	-----	۴۴

کارل مارکس (۱۸۸۳-۱۸۱۸)

۱- مقدمه	-----	۴۸
۲- رد «طبیعت انسانی»	-----	۵۱
۳- مبارزه طبقاتی	-----	۵۱
۴- نفوذ، ارزش و پول ریکاردی	-----	۵۲
۵- سرمایه و اعتبار	-----	۵۴
۶- روند نزولی نرخ سود	-----	۵۷
۷- میراث نظری مارکس	-----	۶۰

لئون والراس (۱۸۳۴-۱۹۱۰)

۱- مقدمه	-----	۶۴
۲- عملکرد اقتصاد	-----	۶۶
۳- تعادل عمومی	-----	۶۷

۷۱-----۴-۴. میراث نظری والراس

جان مینارد کینز (۱۸۸۳-۱۹۴۶)

۷۶-----۵-۱. مقدمه

۷۷-----۵-۲. اقتصاد کلان متراکم

۸۰-----۵-۳. مداخله دولت

۸۲-----۵-۴. سود و سرمایه داری

۸۲-----۵-۵. بخش مالی

۸۴-----۵-۶. میراث نظری کینز

جوزف شومپتر (۱۸۸۳-۱۹۵۰)

۸۸-----۶-۱. مقدمه

۹۱-----۶-۲. ایجاد سود

۹۳-----۶-۳. کارآفرین نوآور

۹۴-----۶-۴. نوآوری ها و چرخه های تجاری

۹۵-----۶-۵. آینده سرمایه داری

۹۷-----۶-۶. فرضیه شومپتری

۹۸-----۶-۷. میراث نظری شومپتر

فردریش هایک (۱۸۹۹-۱۹۹۲)

۱۰۲-----۷-۱. مقدمه

۱۰۴-----۷-۲. چرخه تجاری

۱۰۶-----۷-۳. نقش زمان

۱۰۷-----۷-۴. نقد سوسیالیسم

۱۰۸-----۷-۵. سیستم مالی

۱۱۰-----۷-۶. اقتصاد به عنوان یک علم

۱۱۲-----۷-۷. میراث نظری هایک

میلتون فریدمن (۱۹۱۲-۲۰۰۶)

۱۱۸-----۸-۱. مقدمه

۱۲۱-----۸-۲. درآمد و رکود اقتصادی

۱۲۲-----۸-۳. پول و پول گرایی

۱۲۴-----۸-۴. نرخ بیکاری و «طبیعی».

۱۲۵-----۸-۵. مداخله دولت

۸-۶. میراث نظری فریدمن ----- ۱۲۶

رابرت سولو (۱۹۲۴-۲۰۲۳)

۹-۱. مقدمه ----- ۱۳۴

۹-۲. مدل رشد سولوی ----- ۱۳۶

۹-۳. بهره‌وری کل عوامل (TFP) ----- ۱۴۱

۹-۴. میراث نظری سولو ----- ۱۴۲

جان نش (۱۹۲۸-۲۰۱۵)

۱۰-۱. مقدمه ----- ۱۴۶

۱۰-۲. نظریه بازی پیش از جان نش ----- ۱۴۹

۱۰-۳. دستاورد جان نش: پلی میان ریاضیات و اقتصاد ----- ۱۵۱

۱۰-۴. معمای زندانی ----- ۱۵۳

۱۰-۵. تحول نظریه نش ----- ۱۵۶

۱۰-۶. میراث نظری نش ----- ۱۵۸

آمارتیا سن (۱۹۳۳-...)

۱۱-۱. مقدمه ----- ۱۶۴

۱۱-۲. قابلیت‌ها و نقد اقتصاد رفاه ----- ۱۶۹

۱۱-۳. جنسیت، قحطی و فقر ----- ۱۷۴

۱۱-۴. میراث نظری سن ----- ۱۷۹

جوزف استیگلیتز (۱۹۴۳-...)

۱۲-۱. مقدمه ----- ۱۸۴

۱۲-۲. عدم تقارن اطلاعات ----- ۱۸۷

۱۲-۳. قیمت‌های چسبنده ----- ۱۸۹

۱۲-۴. درباره جهانی شدن ----- ۱۹۱

۱۲-۵. میراث نظری استیگلیتز ----- ۱۹۲

پل کروگمن (۱۹۵۳-...)

۱۳-۱. مقدمه ----- ۱۹۶

۱۳-۲. تجارت بین‌المللی ----- ۱۹۹

۱۳-۳. جغرافیای اقتصادی جدید ----- ۲۰۳

۱۳-۴. رکود، نابرابری و رشد ----- ۲۰۷

۱۳-۵. میراث نظری کروگمن ----- ۲۱۰

پیشگفتار

این کتاب خطاب به کسانی است که تمایل دارند با مفاهیم پایه علم اقتصاد یا به طور ساده اقتصاد و به ویژه با نحوه توسعه این مفاهیم توسط متفکران بزرگ گذشته آشنا شوند. به عبارت دیگر، این کتاب تقریباً به عنوان تاریخ عقاید اقتصادی ۲۵۰ سال گذشته عمل می کند که با آدام اسمیت شروع می شود و به پل کروگمن ختم می شود.

فصول مختلف از نظر مفهومی و به ترتیب تاریخی به هم مرتبط هستند، اما می توانند به طور مستقل نیز خوانده شوند. این کتاب نکات کلیدی از کار هر یک از اقتصاددانان را به همراه اطلاعات مختصری از زندگینامه ارائه می کند و سعی شده است که آنها را در بافت اجتماعی و تاریخی گسترده تر زمان خود قرار دهند.

علاوه بر این، کتاب فاقد دانش قبلی است و به صورت مختصر اما علمی نوشته شده است که باید به راحتی برای همه، متخصصان و همچنین خوانندگان غیردانشگاهی قابل دسترس باشد. به علاوه، شامل برخی ویژگی ها مانند اهداف یادگیری، خلاصه ها، نکات کلیدی و برخی سؤالات مروری است که طیف بسیار گسترده ای از موضوعات در تاریخ معاصر عقاید اقتصادی را پوشش می دهد.

از آنجایی که کتاب ماهیت مقدماتی دارد، تلاشی زیادی برای ساده و قابل فهم بودن آن صورت گرفته است و دانش تخصصی بسیار کمی مورد نیاز است. برای اینکه متن خوانا باشد و جریان متن قطع نشود، منابع کتاب شناختی به صورت پاورقی در انتهای کتاب آمده است. ما معتقدیم که ارائه مکاتب اصلی فکر اقتصادی برای پروژه ما مناسب است و به همین دلیل به دنبال تحلیل انتقادی اقتصاددانان مهمی هستیم که تا به امروز بر علم اقتصاد تسلط داشته اند و یا نمایندگان اصلی یا نمایندگان مهم یکی از مکاتب مهم اقتصادی هستند علاوه بر این، کتاب تأکید ویژه ای بر ارزیابی انتقادی مناقشات نظری بین مکاتب مختلف فکری اقتصادی در رابطه با شخصیت و نقشی دارد که دولت می تواند در حیات اقتصادی جوامع ایفا کند.

به هیچ وجه نباید اقتصاددانانی که در کتاب گنجانده شده اند به عنوان کسانی که ما به آنها علاقه داریم یا کسانی که به طور کامل طیف اقتصاد را پوشش می دهند در نظر گرفته شوند. بسیاری از اقتصاددانان می توانند در این فهرست حضور داشته باشند.

اگر بخواهیم تاریخ عقاید اقتصادی را بر اساس تفکر اقتصادی غرب ارائه کنیم، زنان بسیار کمی در این بحث گنجانده شده‌اند. این واقعیت که در تاریخ علم اقتصاد وجود نداشته است، قطعاً چنین نیست. جو آن رابینسون^۱ اقتصاددان بزرگ کینزی، آنا شوارتز^۲ محقق مشهور پولی، الینور اوستروم^۳ نظریه‌پرداز جایگزین و دیگران کمک‌های مهمی به اقتصاد کرده‌اند. علاوه بر این، زنان اقتصاددانی نیز وجود دارند که در حوزه «اقتصاد فمینیستی» مشارکت دارند.

البته، به‌غیر از تاریخ عقاید اقتصادی قبل از آدام اسمیت، آثار آینده باید شامل تفکرات اقتصادی غیرغربی مانند چین باستان، هند و اقتصاد اسلامی نیز باشد که احتمالاً از یونان باستان شروع می‌شود.

امیدواریم خوانندگان مجذوب وسعت و غنای نظریات اقتصاددانان بزرگ ارائه شده در این کتاب شوند و امید است که عقاید فوق‌الذکر نمونه خوبی برای آثار آینده باشد.

پانایوتیس جی مایکلیدس

تئودولوس الفتریوس پاداکیس

آتن، یونان

www.ketab.ir

¹ Joan Robinson

² Anna Schwartz

³ Elinor Ostrom

علم اقتصاد، علم اجتماعی است که به مطالعه فعالیت‌های افراد مرتبط با ایجاد کالاها و خدمات، با معاملات اقتصادی و مالی در دنیای واقعی، چه در سطح فردی و چه در سطح جمعی می‌پردازد. علم اقتصاد مبتنی بر یک یا چند نظریه است که با کمک تجزیه و تحلیل کمی (ریاضیات، آمار، اقتصادسنجی، آزمایش‌ها و غیره) با یکدیگر شکل می‌گیرند، ساخته می‌شوند یا جایگزین می‌شوند.

نظریه اقتصادی، به نوبه خود، توصیفی انتزاعی از عملکرد دنیای واقعی بسیار پیچیده است، جایی که دانش علمی جدید از «هیچ کجا» سرچشمه نمی‌گیرد، بلکه از دانش موجود، در رابطه‌ای دیالکتیکی با «موجود» و اغلب اوقات به نفی آن پدید می‌آید؛ بنابراین، علم به‌عنوان یک «جاندار زنده» رشد و تکامل می‌یابد و اغلب یک نظریه علمی در تداوم، گسترش یا حتی مخالفت با نظریه قبلی، با نظریه‌ای دیگر دنبال می‌شود؛ بنابراین، برای اینکه مجموعه‌ای از دانش برای درک اقتصاد داشته باشیم، باید در «حقیقت‌های» فردی مختلف هر نظریه کاوش کنیم و بنابراین، باید به کار متفکران قبلی، در علمی که دائماً در حال تکامل است، نگاه کنیم.

این سفر شکل‌گیری تئوری اقتصادی را نمی‌توان مستقل از زمینه اجتماعی آن دید، زیرا در این زمینه است که علم اقتصاد در واکنش به شرایط اجتماعی حاکم و تکامل آنها توسعه یافته است؛ بنابراین، یک نظریه اقتصادی بدون آگاهی از روابط علی عمیق‌تر درونی و بیرونی که نظریه‌های موجود را شکل داده است، به دیدگاهی عقیم می‌انجامد.

از این گذشته، همان‌طور که می‌دانیم، مردم با جامعه هم‌زیستی می‌کنند و از طریق این تعامل شکل می‌گیرند، زیرا انسانیت در نهایت با کلیت روابط اجتماعی‌اش تعیین می‌شود. با این حال، اغلب استدلال می‌شود که جامعه اقتصادی امروز ابدی و ایدئال است، چیزی شبیه یک ایده افلاطونی که با «طبیعت سوداگرانه انسان» سازگار است که به نظر می‌رسد تمایل ذاتی به حداکثر رساندن سودمندی خود دارد. بر اساس این دیدگاه، در «طبیعت انسانی» همبستگی و همکاری ذاتی وجود ندارد، بلکه تنها تمایل به رقابت و به حداکثر رساندن فایده است.

همچنین به نظر می‌رسد که انسان و به‌طور کلی واحد اجتماعی و اقتصادی فردی، تعیین‌کننده و محرک کل اقتصاد و جامعه است و نه برعکس که آن‌ها تعیین می‌کنند. در این زمینه، به نظر می‌رسد که نظام اقتصادی کاملاً کار می‌کند، اما واحد اجتماعی و اقتصادی فردی به‌عنوان تحمیل رفتار پایدار، رقابتی و حداکثری خود بر سیستم اقتصادی تلقی می‌شود.

نهایتاً، نقش اساسی در اقتصاد به پول داده نمی‌شود، زیرا تنها به‌عنوان یک واسطه مبادله و برای تسهیل تراکنش‌ها به کار می‌رود. در اکثر تحلیل‌های اقتصادی، قیمت کالاهای مختلف با قیمت کالاهای دیگر مقایسه می‌شود که به آن «قیمت‌های نسبی» می‌گویند، نه با مبادله در برابر مقدار مشخصی پول؛ بنابراین، پول معمولاً در تحلیل‌های سطح خرد (میکرو) اقتصاد غایب است.

باین‌حال، پول در کلان (مکرو) اقتصاد اغلب «بی‌طرف» در نظر گرفته می‌شود، یعنی اعتقاد بر این است که تأثیری بر سایر متغیرهای اقتصادی ندارد، اما تنها باعث افزایش قیمت در سطح کل اقتصاد می‌شود.

اما چه چیزی این عناصر را در نظام اقتصادی مدرن به هم پیوند می‌دهد؟ به اصطلاح بازار است. بازارها مجموعه‌ای از فعالیت‌ها هستند که در آن مبادله کالاها و خدمات و/یا دارایی‌های مالی صورت می‌گیرد و دو عنصر بسیار اساسی را تعیین می‌کند: قیمت‌ها و مقداری که باید به طور هم‌زمان فروخته و خریداری شوند. در عین حال، بازارهای مالی عملکرد قیمت‌گذاری محصولات و خدمات و ریسک قیمت‌گذاری را نیز انجام می‌دهند. از این رو، آنها انگیزه‌ای برای عمل سفته‌بازی بر اساس این اطلاعات فراهم می‌کنند و اغلب با بی‌ثباتی ذاتی در سیستم اقتصادی و همچنین درک نادرست از عملکرد پول در تحلیل‌های نظری معاملات بازار مشخص می‌شوند.

بنابراین، به طور مستقیم یا غیرمستقیم با دیدگاه یا عملکرد بازار مرتبط است: (الف) سفته‌بازی، (ب) بی‌ثباتی و (ج) غفلت از پول در تحلیل‌های نظری؛ بنابراین، مشاهده می‌کنیم که نظریه اقتصادی مدرن، از جمله در متابولیسم مفاهیم فوق‌الذکر سودآوری، بی‌ثباتی و پول در یک چارچوب مفهومی از لحاظ نظری سازگار و منسجم، یک مشکل عملی را نشان می‌دهد. این اصطلاحات و مفاهیم تقریباً در تمام کتاب‌های درسی اقتصاد در سراسر جهان وجود ندارد.

به این ترتیب، این کتاب به ما اجازه می‌دهد تا درک بهتری از زمان و چگونگی ظهور، توسعه و به‌کارگیری ایده‌ها، مفاهیم و شیوه‌های مختلف به‌منظور دستیابی به بدنه اقتصاد مدرن به دست آوریم.

غیرممکن به این معنی است که شما هنوز راه‌حلی پیدا نکرده‌اید. (هنری فورد)

www.ketab.ir